

Rapport Nr. 0632

Archeologienota

Grimbergen, Oostvaardijk
Programma van Maatregelen

Inhoud

Inhoud	2
1 Administratieve gegevens	1
2 Gemotiveerd advies	2
2.1 Aanleiding vooronderzoek	2
2.2 Resultaten vooronderzoek	2
2.3 Afweging noodzaak verder onderzoek	3
3 Programma van maatregelen	4

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-191
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021D71
Locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Grimbergen
	Deelgemeente	/
	Straat	Oostvaardijk
Kadastrale gegevens	Gemeente	1
	Afdeling	B
	Sectie	Deel van 108T2
	Percelen	X:153145,15 Y: 182132,88
Coördinaten	Noordoost	X:153230,23 Y: 182195,16
	Noordwest	X:153289,25 Y: 182064,09
	Zuidoost	X:153217,20 Y: 182028,24
	Zuidwest	Ca. 14.093 m²
Oppervlakte plangebied		Ca. 12.571 m²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 12.571 m²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de geplande bouw van een logistieke gebouw met kantoorruimte aan de Oostvaardijk in Grimbergen. Dit bureauonderzoek is de eerste stap in het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een in akte genomen archeologienota in het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vooronderzoek

Afgeleid van de aardkundige gegevens ligt het plangebied in de zandleemstreek. Op basis van de ontstaansgeschiedenis van de zandleemstreek kunnen eventuele archeologische resten vanaf het laat-paleolithicum aanwezig zijn in het plangebied.

De opdrachtgever plant op het terrein een nieuwbouw van 4.460 m². Deze nieuwbouw zal een logistieke hal met kantoor betreffen. Er worden 5 laad- en loszones voor vrachtwagens voorzien. De nieuwbouw zal gefundeerd worden op paalfunderingen. De funderingen zullen gaan tot de vorstvrije zone, de exacte diepte is nog niet gekend. Rondom de nieuwbouw zal verharding in beton (3.785 m²) en een verharding in grasdallen (664 m²) worden voorzien. Beide zullen een bodemingreep aangaan van ca. 50 cm -mv. Langs de oostelijke en zuidelijke zijden van het plangebied worden groenzones ingepland, met een totale oppervlakte van ca. 2900m². Verder worden er 19 parkeerplaatsen aangelegd in grasdallen. Tot slot zullen er ook nog ondergrondse nutsvoorzieningen worden aangelegd op een diepte van ca. 1 m -mv. De locatie van deze voorzieningen is nog onbekend.

Binnen een straal van 1000m werd er verschillende archeologische waarde aangetroffen in de CAI. Ten noorden van het plangebied is een site met walgracht gelegen (159616) uit de 18de eeuw. Verder zijn er verschillende vondstlocaties uit de middeleeuwen, waaronder ook een mollesite waarbij eveneens een verdedigingsgracht werd aangetroffen (3208). Verder werden er nog verschillende sites met walgracht aangegeven (10074 en 10140) en een kapel (10092). Na archeologisch onderzoek blijkt dat de baan van Asse-Elewijt een romeinse voorganger heeft (1469), die zich op 1.5m diepte bevond. Op circa 600 m ten zuidwesten van het plangebied is een archeologienota opgesteld bestaande uit een bureauonderzoek en een proefputtenonderzoek. Het plangebied is gelegen op een straat die blijkt terug te gaan tot een historisch tracé. Er werd in het bureauonderzoek ook een archeologische verwachting gesteld voor archeologische resten vanaf de steentijd tot de middeleeuwen, rekening houdend met de huidige bodemverstoring. Uit het proefputtenonderzoek is afgeleid dat er enkel archeologische sporen aanwezig waren uit de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd. Het onderzocht plangebied is gelegen op dezelfde landschappelijke ligging, alsook in een bebouwde zone. Echter is in de nabije omgeving van het plangebied de bodem gekarteerd als een droge leembodem al dan niet zonder profiel. Uit het proefputtenonderzoek is afgeleid dat de moederbodem zich bevindt vanaf 80 tot 110 cm onder het wegdek. Mogelijk is de bovenzijde van de moederbodem verstoord bij de aanleg van de weg. De ondergrond bestond uit zandleem tot leem.

Uit de historische bronnen is afgeleid dat het plangebied in gebruik is genomen door "Les Cokeries du Brabant" en later door "Ex-Interbeton" voor opslag van grondstoffen. Les Cokeries du Brabant is

een laatste type van moderne gasfabrieken. Deze waren gelegen langsheen de oostelijke kanaaloever Brussel-Rupel. Uit één grondstof, namelijk steenkool, haalde men gas, cokes en een hele reeks bijproducten.¹ Tijdens het eerste decennium van de 21ste eeuw geraakt het terrein in gebruik als braakliggende zone. De historische kaarten hebben weergegeven dat het plangebied in ieder geval tot 1971 grotendeels onbebouwd is gebleven.

De omgeving rond het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 2 en 60 m +TAW. Ten westen bevindt zich een hoger gelegen dekzandrug en ten oosten bevindt zich een lager gelegen zone. Op microschaal situeert het plangebied zich tussen circa 14.5 m en 17 m +TAW. Het hoogst gelegen deel ligt ten zuiden op het terrein en de laagst gelegen delen op de noordelijke zone. Langs de zuidelijke grens van het terrein is een opgehoogde groenzone aanwezig. In de directe omgeving, binnen een straal van 250 m, zijn er verschillende waterlopen aanwezig, zoals de Maalbeek, Tangebeek en Kelkebeek. Mogelijk gebeurt de afwatering van het plangebied via deze of één van deze waterlopen.

Op de bodemkaart van Vlaanderen² is de bodem in het plangebied gekarteerd als OB, ofwel Onder Bebouwing. Het terrein wordt grotendeels omringd door matig droge zandleembodems.

Er kan samengevat worden dat, ondanks enkele archeologische resten in de omgeving van het terrein, de kans op het aantreffen van een intacte archeologische bodem erg klein is. Het terrein werd intensief gebruikt ten tijden van de 'Cokerie du Brabant', waardoor het tot grote diepte vervuild werd (3.5-7m diep). Het terrein dient dan ook gesaneerd te worden. Verder blijkt dat het industrieterrein in het verleden werd verstoord/opgehoogd. Uit boringen blijkt dat het terrein verstoord/opgehoogd werd tot 2m-2.20m. Bij de aanleg van de betonverharding, parking en groenzone zal er dus niet tot aan een eventueel aanwezige archeologisch niveau geraakt worden. Het bedrijfsgebouw zelf zal gefundeerd worden op paalfunderingen tot op de vaste grond, hierdoor zal de ingreep in de bodem zeer beperkt blijven. Tot slot is het ook uitgesloten om archeologisch onderzoek uit te voeren op zulke vervuilde gronden, dit zou gezondheidsrisico's met zich meebrengen. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

2.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de terreinen zwaar vervuild werden in het verleden. Tevens bleek uit boringen dat het terrein verstoord/opgehoogd werd tot 2-2.2m dik.

Gezien het terrein al sinds de jaren 1920 intensief gebruikt werd voor onder meer de cokesfabriek en later Ex-Interbeton, werd het terrein grondig vervuild. Er zijn grote delen vervuild met minerale olie, BTEX, PAK, cyaniden, asbest en zware metalen. Gezien deze zware verstoringen en verontreinigingen, besluit J. Verrijckt bvba het terrein vrij te geven voor verder onderzoek.

¹ http://www.grimbergen-virtueel.be/07monumenten/verdwenen_gebouwen/cokeries_du_brabant/cokeries_du_brabant.htm

² VAN RANST EN SYS 2000: p. 96.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de lokale geschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- Voldoende info over kennispotentieel en technische haalbaarheid project: Ondanks enkele archeologische resten in de omgeving van het terrein, is de kans op het aantreffen van een intacte archeologische bodem erg klein. Het terrein werd intensief gebruikt ten tijden van de 'Cokerie du Brabant', waardoor het tot grote diepte vervuild werd (3.5-7m diep). Het terrein dient dan ook gesaneerd te worden. Verder blijkt dat het industrieterrein in het verleden werd verstoord/opgehoogd. Uit boringen blijkt dat het terrein verstoord/opgehoogd werd tot 2m-2.20m. Bij de aanleg van de betonverharding, parking en groenzone zal er dus niet tot aan een eventueel aanwezige archeologisch niveau geraakt worden. Het bedrijfsgebouw zelf zal gefundeerd worden op paalfunderingen tot op de vaste grond, hierdoor zal de ingreep in de bodem zeer beperkt blijven. Tot slot is het ook uitgesloten om archeologisch onderzoek uit te voeren op zulke vervuilde gronden, dit zou gezondheidsrisico's met zich meebrengen. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.